

ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

LLYWODRAETH CYMRU

Teitl y cynnig:	FFRAMWAITH CYNLLUNIO GIG CYMRU 2024-2027
Swyddog(ion) sy'n llenwi'r Aseiad Effaith Integredig (enw(au) ac enw'r tîm):	Heather Giles Cynllunio'r GIG
Adran:	Y Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol (HSSG)
Pennaeth yr Is-adran/Uwch-swyddog Cyfrifol (enw):	Samia Edmonds Cyfarwyddwr Cynllunio
Ysgrifennydd y Cabinet/Gweinidog cyfrifol:	Eluned Morgan Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Dyddiad Dechrau:	Rhagfyr 2023

A. ASESIAD O'R EFFAITH AR HAWLIAU PLANT

Rhaid anfon **pob** Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant i flwch negeseuon e-bost CRIA@llyw.cymru

Mae Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i [Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a'i Brotoolau Dewisol](#) wrth arfer unrhyw rai o'u swyddogaethau.

Proses yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yw'r mecanwaith y cytunwyd arno y dylai swyddogion ei ddefnyddio i gefnogi Gweinidogion i gyflawni'r ddyletswydd hon a sicrhau eu bod yn rhoi ystyriaeth gytbwys i hawliau plant wrth wneud penderfyniadau. Dylid defnyddio Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant i lywio cyngor gweinidogol a rhaid ei gwblhau cyn gwneud penderfyniad gweinidogol. Unwaith y bydd penderfyniad wedi'i wneud, rhaid cyhoeddi eich Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant hefyd. **Amcanion polisi**

Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cael ei lywio gan flaenoriaethau a pholisïau sy'n cael eu cyhoeddi a'u cytuno gan Lywodraeth Cymru, felly nid yw'n cael mwy na llai o effaith na'r sefyllfa bresennol.

Mae'r asesiad hwn yn ystyried effaith cyhoeddi fframwaith cynllunio eleni, sy'n rhoi arweiniad i fyrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG ynghylch blaenoriaethau a dull gweithredu ar gyfer datblygu eu Cynlluniau Tymor Canolig Integredig (IMTPs). Mae'n ofyniad statudol i'r Gweinidog ddarparu'r cyfarwyddiadau hyn.

Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cefnogi dull gweithredu cyson gan fyrddau iechyd lleol ledled Cymru ac yn nodi meysydd blaenoriaeth.

Mae'r chwe maes blaenoriaeth ar gyfer y fframwaith cynllunio hwn yn parhau i gefnogi gwasanaethau system ehangach ar gyfer gofal a thriniaeth cleifion, ac maent yn gyson â blaenoriaethau blaenorol.

- Cyflawni Ymhellach, Yn Gyflymach, gan gynnwys ffocws ar lwybrau gofal
- Mynediad at Ofal Sylfaenol a Gofal Cymunedol
- Gofal Brys a Gofal mewn Argyfwng
- Gofal a gynlluniwyd a diagnosteg
- Cyflawni gwelliannau canser
- Iechyd meddwl

Mae cyfarwyddiadau gan y Gweinidog hefyd yn tynnu sylw at blant a phobl ifanc yn benodol, gan gydnabod bod y pwysau parhaus ar y GIG yn cael effaith anghymesur ar blant a phobl ifanc, yn ogystal â gwaethygu anghydraddoldebau iechyd. Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn rhoi sylw i ansawdd a lefelau'r gwasanaethau i sicrhau nad yw plant, na

rhannau eraill o'r cymunedau yng Nghymru, o dan anfantais o ran mynediad at ofal a thriniaeth.

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant hwn yn cyfeirio at y polisiau a'r rhaglenni sy'n llywio ac yn sail i'r fframwaith cynllunio hwn.

1. Casglu tystiolaeth ac ymgysylltu â phlant a phobl ifanc

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu'n rheolaidd â phlant a phobl ifanc wrth ddatblygu'r polisiau sy'n dylanwadu arnynt.

Amlygodd asesiadau o effaith polisi mewn perthynas â'r polisi 3A mai'r rhai y gallai fod yn fwyaf tebygol o gael eu heffeithio'n negyddol drwy bolisiau yw

- Plant a phlant ifanc sy'n agored i niwed
- Plant ag anghenion dysgu ychwanegol
- Plant Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol
- Dysgwyr cyfrwng Cymraeg lle nad Cymraeg yw iaith y cartref
- Y rhai sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol
- Plant difreintiedig – gan gynnwys y rhai heb le yn yr awyr agored
- Y rhai a allai ddirodded oedi mewn datblygiad.

Mae ymchwil gan Brifysgol Rhydychen yn dangos y gallai effaith y pandemig ar iechyd a lles meddyliol plant a phobl ifanc fod yn sylweddol. Mae mwy o wybodaeth am yr effaith ar blant a phobl ifanc i'w gweld yng [nghanlyniadau Coronafeirws a Fi](#).

Mae *Ein rhaglen i drawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros yng Nghymru* yn ailbwyseisio'r angen i sefydliadau iechyd a gofal cymdeithasol ystyried anghenion plant a phobl ifanc wrth iddynt ailgodi'n gryfach y gwasanaethau y bydd eu hangen arnynt. *Ein rhaglen i drawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros yng Nghymru* ([llyw.cymru](#))

Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cael ei ddylanwadu'n gryf gan y Ddyletswydd Gonestrwydd newydd. Wrth ddatblygu a phenderfynu gweithredu'r gofyniad statudol newydd hwn, ystyriwyd ymchwil ynghylch a chyda phlant a phobl ifanc, er enghraifft

- Yn ei adroddiad ymchwiliad cyhoeddus i lawdriniaethau ar y galon ar blant yn Ysbyty Brenhinol Bryste, dywedodd Kennedy, I (2001) "We consider the need for a culture of openness and honesty within the hospital as a whole, and we argue for a duty of candour towards patients when things go wrong or concerns are raised."

¹ Kennedy, I. *The Bristol Royal infirmary inquiry. Learning from Bristol - The Report of the Public Inquiry into children's heart surgery at the Bristol Royal Infirmary 1984-1995 [Rhynggrwyd]*. Y Goron; 2001. Ar gael yn: https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukqwa/20090811143822/http://www.bristol-inquiry.org.uk/final_report/the_report.pdf

- Gwnaeth ymchwiliad annibynnol a gomisiynwyd gan y Prif Weinidog i amgylchiadau marwolaeth y bachgen deg oed Robert Powell* wneud nifer o argymhellion yn ymwneud â gonestrwydd o dan y thema "*better communication and involvement with patients and their families*" pan fydd pethau'n mynd o chwith. Defnyddiodd yr elusen Action Against Medical Accidents (AvMA) achos Robbie Powell i ymgyrchu dros ddyletswydd gonestrwydd sefydliadol statudol yn y DU, "Cyfraith Robbie"***

*Jones, N. THE ROBERT POWELL INVESTIGATION - A REPORT TO THE WELSH MINISTERS [Rhynggrwyd]. 2012. Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20121105061144/http://wales.gov.uk/topics/health/publications/health/reports/powell/?sessionid=7715EFC40A4DCD5B5DD28E35A550C584?status=gxbqamrvi&lang=en>

**Walsh, P. (2020) The Duty of Candour – where are we now? [The Introduction of the Duty of Candour | PSA \(professionalstandards.org.uk\)](https://www.professionalstandards.org.uk/blog/30-lonawr-2020) Professional Standards Authority for Health & Social Care, Insights into Regulation, Blog, 30 Ionawr 2020

Wrth ddatblygu'r Ddyletswydd Gonestrwydd, cynhaliwyd grŵp ffocws bach gyda phedwar person ifanc sy'n cael eu cefnogi gan Plant yng Nghymru. Yn dilyn hyn, mae'r canllawiau ar gyfer plant a phobl ifanc bellach yn cael eu hystyried ymhellach gan Plant yng Nghymru.

Mae enghreifftiau eraill o ymgynghori yn cynnwys ymarfer ymgynghori a gynhaliwyd gyda phlant a phobl ifanc ynghylch darpariaeth offthalmig [Asesiad Effaith Integredig \(llyw.cymru\)](https://www.llyw.cymru/asesiad-effaith-integredig)

At hynny, fe wnaeth gwaith polisi ehangach megis [Cymru'n arloesi: creu Cymru gryfach, decach a gwyrddach: asesiad effaith Integredig \(llyw.cymru\)](https://www.llyw.cymru/cymru-n-arloesi-creu-cymru-gryfach-decach-a-gwyrddach-asesiad-effaith-integredig) dreulio amser yn ystyried adborth gan blant, yn yr achos hwn drwy gynnwys pobl ifanc yn eu hymgysylltiad targed ar gyfer datblygu'r polisi.

2. Dadansoddi'r dystiolaeth ac asesu'r effaith

Dylai'r fframwaith cynllunio hwn gael effaith gadarnhaol ar blant drwy wella eu hiechyd a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau. At hynny, mae rhai o'r blaenoriaethau a nodwyd hefyd yn blaenoriaethu plant, gan gynnwys

"Rhaglen ar gyfer trawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros yng Nghymru" (Llywodraeth Cymru, Ebrill 2022) Mae [ein rhaglen i drawsnewid a moderneiddio gofal a gynlluniwyd a lleihau rhestrau aros yng Nghymru \(llyw.cymru\)](https://www.llyw.cymru/rhaglen-i-drawsnewid-a-moderneiddio-gofal-a-gynlluniwyd-a-leihau-rhestrau-aros-yng-nghymru) yn nodi'r canlynol:

- dylid blaenoriaethu diagnosis o ganser a mathau eraill o ddiagnosis blaenoriaeth brys i blant.
- dylid blaenoriaethu triniaeth ddeintyddol i blant sydd mewn grwpiau risg uwch, megis y rhai o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is
- ar gyfer iechyd meddwl plant a phobl ifanc, mae cydnabyddiaeth bod y pandemig wedi effeithio'n anghymesur ar iechyd a lles plant.
- mae oedi o ran apwyntiadau cleifion allanol, profion diagnostig a llawdriniaethau yn fwy arwyddocaol i blant ifanc

Disgwylir i sefydliadau iechyd a gofal cymdeithasol ymgysylltu a gweithio'n agos gyda'u defnyddwyr gwasanaethau i gyflawni'r canlyniadau iechyd a lles gorau posibl i blant a phobl ifanc.

Mae'r ffocws ar ofal sylfaenol ([rheoliadaur-gig-contractau-gwasanaethau-meddygol-cyffredinol-cymru-2023-asesiad-effaith-integredig.pdf \(llyw.cymru\)](#)) yn cynnwys gofynion penodol ynghylch effaith gadarnhaol ar blant, megis

- Mae'r contract GMS newydd yn cynnwys gofyniad i gontractwyr meddygon teulu fod yn gyfrifol am wylidwriaeth iechyd plant [rheoliadaur-gig-contractau-gwasanaethau-meddygol-cyffredinol-cymru-2023-asesiad-effaith-integredig.pdf \(llyw.cymru\)](#)
- Bwriad diwygio gwasanaethau offthalmig yw cyflymu mynediad at ofal clinigol a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar blant a'r rhai o dan 16 oed (gan gynnwys y rhai mewn gofal) sy'n gymwys i gael prawf golwg y GIG a thaleb ar gyfer cyflenwi, atgyweirio a chyfnwid teclynnau optegol. [Asesiad Effaith Integredig \(llyw.cymru\)](#)

Mae'r Ddyletswydd Ansawdd yn cael effaith gadarnhaol ar blant yn sgil y ffaith fod Corff Llais y Dinesydd yn darparu cyngor a chymorth ynghylch cwynion i'r plant a'r bobl ifanc hynny nad oes ganddynt hawl statudol ar hyn o bryd i eiriolwr o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. [bil-iechyd-a-gofal-cymdeithasol-ansawdd-ac-ymgysylltu-cymru-crynodeb-o-asesiad-effaith-integredig-llywodraeth-cymru.pdf \(llyw.cymru\)](#)

Mae Cymru Iachach ([Cymru iachach: cynllun hirdymor ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol | LLYW.CYMRU](#)) yn darparu'r cyd-destun ar gyfer y fframwaith cynllunio hwn a'r sylfeini ar gyfer Cynlluniau Tymor Canolig Integredig y GIG.

Cymru Iachach yw'r cynllun hirdymor ar gyfer iechyd a Gofal Cymdeithasol i sicrhau gwasanaethau gofal iechyd diogel ac effeithiol. O dan y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, mae'n ofynnol i bob darparwr iechyd a gwasanaethau cymdeithasol gynnal asesiadau poblogaeth a chyhoeddi cynlluniau ardal sy'n nodi sut maent yn diwallu anghenion grwpiau blaenoriaeth penodol – un ohonynt yn blant a phobl ifanc. [cymru-iachach-asesiad-or-effaith-ar-hawliau-plant.pdf \(llyw.cymru\)](#) ([Saesneg yn unig](#))

Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn tynnu sylw at ba mor bwysig yw hi i sefydliadau'r GIG ddilyn y Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus newydd. Bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar blant mewn sawl ffordd

- Ar gyfer plant 16-18 oed mewn gwaith, bydd y bil yn cefnogi gwaith teg i leihau tlodi sydd, yn ei dro, yn sbardun allweddol ar gyfer iechyd da
- Drwy leihau anghydraddoldeb a thlodi, bydd hyn yn lleihau nifer y plant sy'n byw mewn tlodi ac yn gwella eu canlyniadau iechyd
- Mae effaith ehangach o ran caffael lle mae'r ddeddf yn diffinio dyletswyddau diwydrwydd dyladwy sy'n gyfrifol yn gymdeithasol, sy'n cynnwys canolbwyntio ar risgiau llafur plant mewn cadwyni cyflenwi.

Erthygl 1 Mae gan bawb dan 18 oed yr holl hawliau yn y Confensiwn hwn.

Erthygl 2 Mae'r Confensiwn yn berthnasol i bawb beth bynnag fo'u hil, crefydd, galluoedd, beth bynnag y maen nhw'n ei feddwl neu'n ei ddweud a pha fath bynnag o deulu y daw ohono.

Erthygl 3 Dylai pob sefydliad sy'n ymwneud â phlant weithio tuag at yr hyn sydd orau i bob plentyn.

Erthygl 4 Dylai llywodraethau sicrhau bod yr hawliau hyn ar gael i blant.

Erthygl 6 Mae gan bob plentyn hawl i fyw. Dylai llywodraethau ofalu bod plant yn goroesi ac yn datblygu'n iach.

Erthygl 12 Mae gan blant yr hawl i ddweud beth yn eu barn nhw ddylai ddigwydd, pan fydd oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, ac i'w barn gael ei hystyried.

Erthygl 23 Dylai plant sydd ag unrhyw fath o anabledd gael gofal a chymorth arbennig fel y gallant fyw bywydau llawn ac annibynnol.

Erthygl 24 Mae gan blant yr hawl i gael gofal iechyd o ansawdd da ac i ddŵr glân, bwyd maethlon ac amgylchedd glân er mwyn iddyn nhw gadw'n iach. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.

Erthygl 27 Mae gan blant yr hawl i safon bywyd sy'n ddigon da i ddiwallu eu hanghenion corfforol a meddyliol. Dylai'r Llywodraeth helpu teuluoedd sy'n methu â fforddio darparu hyn.

Erthygl 39 Dylai plant sydd wedi eu hesgeuluso neu eu cam-drin gael cymorth arbennig i adfer eu hunan-barch.

Erthyglau neu Brothocol Dewisol CCUHP	Gwella (X)	Herio (X)	Esboniad
Erthyglau 1,2,3,4	X		Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cael ei ddylanwadu gan bolisiau a chanllawiau i sicrhau bod pawb o dan 18 oed yn cael eu cefnogi'n gadarnhaol gan sefydliadau sy'n gyfrifol am eu gofal iechyd
Erthygl 6 Mae gan bob plentyn hawl i fyw. Dylai llywodraethau ofalu bod plant yn goroesi ac yn datblygu'n iach.	X		Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cefnogi'r erthygl hon yn benodol drwy sicrhau bod sefydliadau'r GIG yn cael eu cyfarwyddo i gynllunio gwasanaethau sy'n cael eu llywio'n briodol drwy Cymru iachach a bod plant wedi cael blaenoriaeth benodol wrth ystyried amseroedd aros drwy'r polisi 3A. Drwy'r Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus, mae dylanwad ehangach i leihau'r risg o lafur plant a thlodi plant.
Erthygl 12 Mae gan blant yr hawl i ddweud beth yn eu barn nhw ddylai ddigwydd, pan fydd oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, ac i'w barn gael ei hystyried.	X		Drwy'r Ddyletswydd Gonestrwydd, mae gan blant yr hawl i gael gwybod pan fo camgymeriadau wedi'u gwneud yn eu gofal iechyd a chymryd rhan yn y broses o ddarganfod yr wybodaeth hon a chodi pryderon
Erthygl 23 Dylai plant sydd ag unrhyw fath o	X		Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn cael ei ddylanwadu gan y model

<p>anabledd gael gofal a chymorth arbennig fel y gallant fyw bywydau llawn ac annibynnol.</p>			<p>cymdeithasol o anabledd a bydd disgwyl i sefydliadau'r GIG ystyried hyn wrth drin plant ag anableddau</p>
<p>Erthygl 24 Mae gan blant yr hawl i gael gofal iechyd o ansawdd da ac i ddŵr glân, bwyd maethlon ac amgylchedd glân er mwyn iddyn nhw gadw'n iach. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.</p>	<p>X</p>		<p>Mae'r fframwaith cynllunio hwn yn darparu cyfarwyddiadau i sefydliadau'r GIG, a'r polisiau sy'n dylanwadu ar y fframwaith yw'r sylfeini ar gyfer darparu gofal iechyd o ansawdd da. Mae Cymru'n cefnogi gwledydd tlotach gyda hyn drwy'r Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus.</p>
<p>Erthygl 27 Mae gan blant yr hawl i safon bywyd sy'n ddigon da i ddiwallu eu hanghenion corfforol a meddyliol. Dylai'r Llywodraeth helpu teuluoedd sy'n methu â fforddio darparu hyn.</p> <p>Erthygl 39 Dylai plant sydd wedi eu hesgeuluso neu eu cam-drin gael cymorth arbennig i adfer eu hunan-barch.</p>	<p>X</p>		<p>Iechyd Meddwl yw un o flaenoriaethau'r fframwaith cynllunio hwn</p>

- Dylech ystyried a yw unrhyw rai o Hawliau Dinasyddion yr UE (y cyfeirir atynt yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb) yn ymwneud â phobl ifanc hyd at 18 oed.

3. Cyngor Gweinidogol a phenderfyniad y Gweinidog

Y cyngor Gweinidogol yw bod y fframwaith cynllunio hwn fod yn gymwys i bawb, waeth beth fo'u hoedran. Bydd angen i sefydliadau'r GIG ystyried effaith y fframwaith cynllunio hwn ar wahanol grwpiau o blant a phobl ifanc, wrth iddynt ddatblygu eu IMTPs.

4. Cyhoeddi'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

- Yn dilyn penderfyniad y gweinidog, dylid cyhoeddi'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar wefan Llywodraeth Cymru.
- Anfonwch adrannau 1 ac 8 o'ch Asesiad Effaith Integredig a'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant (Atodiad A) at eich rheolwr gwe adrannol i'w gyhoeddi.
- Rhaid anfon **pob** Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant cyflawn i flwch negeseuon e-bost CRIA@llyw.cymru hefyd.

5. Cyfathrebu â Phlant a Phobl Ifanc

- Os ydych wedi gofyn am farn plant a phobl ifanc ar eich cynnig, sut y byddwch yn rhoi gwybod iddynt am y canlyniad?

Nid yw'r fframwaith cynllunio yn datblygu polisi ynddo'i hun. Mae'n gasgliad o bolisiau presennol sydd wedi'u dwyn ynghyd i sicrhau bod gan Sefydliadau'r GIG set gryno o gyfarwyddiadau a gwybodaeth gan y Gweinidog i'w cynorthwyo i fireinio eu IMTPs (cynlluniau).

O'r herwydd, bydd yr ymgysylltu a'r trafod gyda phlant a phobl ifanc wedi digwydd pan sefydlwyd y polisiau presennol.

6. Monitro ac Adolygu

- Amlinellwch pa ddulliau monitro ac adolygu y byddwch yn eu rhoi ar waith i adolygu'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant hwn.

Nid yw'r fframwaith cynllunio yn datblygu polisi ynddo'i hun. Mae'n gasgliad o bolisiau presennol sydd wedi'u dwyn ynghyd i sicrhau bod gan Sefydliadau'r GIG set gryno o gyfarwyddiadau a gwybodaeth gan y Gweinidog i'w cynorthwyo i fireinio eu IMTPs

(cynlluniau). Cyfrifoldeb yr arweinydd polisi fyddai unrhyw adolygiad a gwaith monitro er mwyn addasu a diwygio'r polisi presennol unwaith y bydd yn weithredol.

- Yn dilyn yr adolygiad hwn, a fydd angen cyflwyno unrhyw ddiwygiadau i'r polisi neu i'r modd y caiff ei weithredu?

Mater i arweinwyr polisi y polisiau penodol fydd adolygu a phenderfynu a oes angen unrhyw ddiwygiadau naill ai i'r polisi neu ei weithrediad.